

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ»

Ступінь освіти	бакалавр
Спеціальність	052 Політологія
Освітня програма	Політологія
Тривалість викладання	8 семестр (15 чверть)
Кількість кредитів	3 кредити ЄКТС (90 годин)
Заняття:	
лекції:	2 години
практичні:	1 година
Мова викладання	українська

Сторінка курсу в СДО НТУ «ДП»:

<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7603>

Кафедра, що викладає: Кафедра історії та політичної теорії

Викладач:

Осін Вадим Володимирович

Доцент, канд. політ. наук, доцент кафедри історії та політичної теорії

Персональна сторінка:

<https://ipt.nmu.org.ua/ua/spivr/osin.php>

E-mail: ipt.nmu@gmail.com

1. Анотація до курсу

Курс спрямовано на поглиблення фахової підготовки бакалаврів політології. Він сприяє розумінню специфіки взаємин політичної науки з іншими суспільними науками, формуванню цілісного уявлення про сутність соціального конструювання реальності та його впливу на суспільно-політичний процес; оволодінню основними методиками дослідження у сучасній політичній науці.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета – формування у здобувачів вищої освіти фахових компетентностей у сфері методології та методів політичної науки, необхідних для аналізу політичних процесів і систем, застосування інструментарію нормативної та емпіричної політичної теорії, розроблення та виконання політологічних досліджень із використанням сучасних методів і технологій політичного аналізу.

Завдання курсу:

- ~ вивчення етимології та змісту основних понять, категорій та термінів політичного аналізу та прогнозування;
- ~ ознайомлення з методологією політичного аналізу;
- ~ формування знань про політичний аналіз як фах, основи професійної етики;
- ~ вивчення прикладних аспектів політичного аналізу від аналізу політичної ситуації до прийняття політичного рішення

3. Результати навчання:

Дисциплінарні результати навчання:

- описувати базові категорії й поняття політичної науки
- аналізувати основні теоретичні підходи й методи політичної науки
- застосовувати базові дослідницькі методи для збору політичних даних
- використовувати нормативні та емпіричні методи політичного аналізу
- порівнювати політичні системи на різних рівнях
- визначати та застосовувати методи політичних комунікацій і аналізу
- проектувати і реалізовувати політологічні дослідження з сучасними методами
- інтерпретувати результати досліджень для практичних рекомендацій
- проектувати план політологічного дослідження
- реалізовувати дослідження з сучасними методами збору та обробки даних
- інтерпретувати результати досліджень для практичних рекомендацій
- аналізувати політичні системи та публічний політичний процес із урахуванням соціально-економічних чинників
- формулювати рекомендації щодо ефективного функціонування органів влади та місцевого самоврядування на локальному та національному рівнях

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять	Внесок в загальну оцінку, %
ЛЕКЦІЇ	
1. Особливості наукового дослідження політики та види політологічних досліджень	
1.1. Дисциплінарна будова політичної науки: специфічність політичних проблем та парадигмальна природа політологічних головоломок	
1.2. Політологічні дослідження: ідеології, політичний режим, істеблішмент та гносеологія	
1.3. Особливості політологічного дослідження: онтологія та епістемологія в політичній науці	

1.4. Кількісні та якісні види політологічних досліджень	
<i>Тестова контрольна робота №1</i>	10
2. Основні теорії та підходи в політичній науці: політика як арена	
2.1. Біхевіоральний аналіз: від революції до mainstream'у. Евристичні можливості та обмеження	
2.2. Інституціоналізм: поява трьох «нових» інституціоналізмів. Основні положення та дилеми інституційного підходу	
2.3. Теорія раціонального вибору: від (економічного) імперіалізму до мирного співіснування	
<i>Тестова контрольна робота №2</i>	15
3. Основні теорії та підходи в політичній науці: політика як процес	
3.1. Конструктивізм та інтерпретативна теорія: епістемологічні варіації, різні соціальні конструкти та методи	
3.2. Фемінізм та гендеровані підходи: дилеми та виклики (в) сучасній політичній науці	
3.3. Постструктуралізм в політиці та міжнародних відносинах: онтологічні та епістемологічні припущення.	
<i>Тестова контрольна робота №3</i>	15
4. Методи та дослідницький дизайн	
4.1. Дослідницький дизайн політологічного дослідження: логіка та основні елементи	
4.2. Якісні методи в політичній науці: повторне відкриття якісного аналізу та майбутні якісних методів	
4.3. Кількісні методи: від збору та менеджменту даних до верифікації моделей в сучасній політології	
4.4. «Великі дані» в політичній науці: методи збору та аналізу	
<i>Тестова контрольна робота №4</i>	10
5. Релевантність політичної науки	
5.1. Публічна відповідальність політичного аналітика	
5.2. Релевантність академічного вивчення політичної сфери	
5.3. Сучасні виклики політичної науки: глобальне управління та нові актори (міжнародної) політики	
<i>Тестова контрольна робота №5</i>	10
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	
1 Основні теорії та підходи в політичній науці	
1.1. Марксизм: глобальна перспектива	
1.2. Політична психологія: перспективи та методи галузі	
1.3. Нормативна політична теорія: політичні ідеали та реальність	
<i>Практична робота №1</i>	10
2. Підготовка дослідження в політичній науці	
2.1. Теорії, дослідницькі питання, цілі та гіпотези.	
2.2. Концептуалізація та операціоналізація	

2.3. Вибірка: репрезентативність та шляхи її формування	
2.4. Академічне письмо: головні етапи	
<i>Практична робота №2</i>	10
3. Методи в політичній науці	
3.1 Інтерв'ю в політології: кількісні та якісні різновиди	
3.2 Дискурс-аналіз в політичній науці та його евристичні можливості	
3.3 Фокус-групи та етнографічні методи в політології	
3.4 Опитування в політології та його евристичні можливості	
3.5. Кількісний та якісний контент-аналіз	
3.6 Тематичні дослідження (case study) в політології	
<i>Практична робота №3</i>	20
Загальна кількість	100

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Активованій акаунт університетської пошти (student.i.p.@nmu.one) на Офіс365, використання дистанційної платформи (<https://do.nmu.org.ua/>).

Використовуються мультимедійне обладнання кафедри історії та політичної теорії, дистанційна платформа Microsoft Teams.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75–89	добре
60–74	задовільно
0–59	незадовільно

Зміст засобів діагностики спрямовано на контроль рівня сформованості знань, умінь/навичок, комунікації, автономії та відповідальності студента за вимогами НРК до 6–го кваліфікаційного рівня під час демонстрації регламентованих робочою програмою результатів навчання.

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати **підсумкову оцінку** з навчальної дисципліни **на підставі поточного оцінювання знань** за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та виконання і захисту практичних робіт складатиме не менше 60 балів.

Теоретична частина оцінюється за результатами здачі п'яти контрольних тестових робіт, кожна з яких містить тестові закриті запитання з однією вірною відповіддю, максимальна кількість – 100 балів та вираховується відсоток кожної (розподіл % за окремими контрольними роботами див. в таблиці розділу 4).

Загалом за п'ять контрольних тестових робіт отримується **максимум 60 балів**, тобто 60% від загальної оцінки за дисципліну.

Практичні роботи (три практичні роботи – у вигляді індивідуального завдання з кожної, розподіл % див. в таблиці розділу 4) виконуються у письмовому вигляді (звіт з кожної практичної роботи оцінюється в межах 100 балів, загалом три практичні враховуються, як 40% (максимум 40 балів). При несвоєчасному здаванні практичної роботи оцінка знижується вдвічі. У сумі за практичну частину курсу при поточному оцінюванні отримується **максимум 40 балів**.

Отримані бали за теоретичну частину та практичні роботи додаються і є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за поточною успішністю здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

Максимальне оцінювання поточного контролю в балах:

Теоретична частина	Практична частина	Разом
60	40	100

6.3. Критерії оцінювання підсумкової роботи. У випадку якщо здобувач вищої освіти за поточною успішністю отримав менше 60 балів та/або прагне поліпшити оцінку проводиться **підсумкове оцінювання (іспит)** під час сесії. Якщо здобувач не здав у письмовій формі виконаних індивідуальних завдань, він отримує незадовільну підсумкову оцінку з дисципліни.

Іспит проводиться у вигляді комплексної контрольної роботи (ККР), яка включає запитання з теоретичної та практичної частини курсу. Білет складається з **50 тестових завдань** з чотирма варіантами відповідей, одна правильна відповідь оцінюється в 2 бали.

Отримані бали є підсумковою оцінкою за вивчення навчальної дисципліни. Максимально за підсумковою роботою здобувач вищої освіти може набрати 100 балів.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність здобувачів вищої освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі). Політика щодо академічної доброчесності регламентується положенням "Положення про систему запобігання та виявлення плагіату у Національному технічному університеті "Дніпровська політехніка". http://www.nmu.org.ua/ua/content/activity/us_documents/System_of_prevention_and_detection_of_plagiarism.pdf.

У разі порушення здобувачем вищої освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути

виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика

Здобувачі вищої освіти повинні мати активовану університетську пошту і бути зареєстровані на дистанційний курс «Методи політичної науки» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7603>)

Обов'язком здобувача вищої освіти є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Офіс365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком здобувача вищої освіти є робота з дистанційним курсом «Методи політичної науки» (<https://do.nmu.org.ua/course/view.php?id=7603>)

Усі письмові запитання до викладачів стосовно курсу мають надсилатися на університетську електронну пошту або на форум дистанційного курсу.

7.3. Політика щодо перескладання

Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять

Для здобувачів вищої освіти денної форми відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності здобувач вищої освіти має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо здобувач вищої освіти захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи.

За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за погодженням з викладачем.

7.5. Політика щодо оскарження оцінювання

Якщо здобувач вищої освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку.

7.6. Бонуси

Здобувачі вищої освіти можуть додатково отримати до 10 балів за виконання додаткової самостійної роботи за курсом, наприклад виконання індивідуальних завдань за додатковою темою – завдання пропонуються викладачем, підготовка доповіді і участь у студентських наукових конференціях за темою курсу, розробка програмного забезпечення при виконанні індивідуальних завдань, підготовка методичних матеріалів і презентацій.

7.7. Участь в анкетуванні

Наприкінці вивчення курсу та перед початком сесії здобувача вищої освітнім буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на ваші університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати ваші пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Методи політичної науки».

8. Рекомендовані джерела інформації

Базові

1. Богдан, О. Що варто знати про соціологію та соціальні дослідження. - К.: Дух і Літера, 2015. – 380 с., з іл.
2. Денисенко І.Д. Методологія політичних досліджень у сучасному науковому дискурсі: стратегії вдосконалення // Сучасне суспільство. 2016, Випуск 2 (12). – С.74-81.
3. Дерев'янка С. М. Методологія політичної науки : навчально-методичний посібник для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 052 «Політологія» галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки. Івано-Франківськ : Вид-во Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, 2022. 124 с.
4. Методологія політичної науки : матеріали до хрестоматії з навчальної дисципліни “Методологія політичної науки” (для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня – доктор філософії) за спеціальністю 052 “Політологія”. Електрон. навч. посіб. / Упорядник С. М. Дерев'янка. Івано-Франківськ : ПНУ, 2020. 30 с.
5. Паніотто В. Харченко М. Методи опитування. ВД «Києво-Могилянська академія», 2018.
6. Політична думка ХХ – початку ХХІ століть: методологічний і доктринальний підходи: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с.
7. Сучасні методи та інструменти політичної науки: колективна монографія (за результатами серії теоретичних і практичних воркшопів у рамках проекту “Удосконалення методів та інструментів політології в Україні: вплив університетів країн Вишеградської четвірки” від 13–15 вересня 2019 року) / за наук. ред. Віталія Литвина. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. –296 с.
8. Божанов В. А. Методологія сучасної політичної науки. Київ, 2016. 85 с.
9. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т.1 Політична наука : західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Інст політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. Київ : Парлам. вид-во, 2016. 656 с.
10. Політична наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 2. Теоретикометодологічні засади і концептуальні підсумки

- вітчизняних досліджень / НАН України, Інст політ. і етнонац. досліджень ім. І.Ф. Кураса; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. Київ : Парлам. вид-во, 2016. 704 с.
11. Теоретико-методологічні підходи до вивчення суспільнополітичних інститутів та процесів : колективна монографія / за заг. ред.: Юрія Остапця і Маріана Токаря; [авт. колект.: С. Асланов, І. Вегеш, М. Вегеш, А. Дербак, М. Зан, Г. Зеленько, Н. Кічера, А. Ключкович, М. Колодій, Г. Кумар, М. Лендбел, Ю. Остапець, А. Романюк, М. Токар, К. Червеньяк, М. Шелемба, Мих. Шелемба]; Каф. політ. і держупр.; Ужгород. нац. ун-тет. Ужгород: Поліграфцентр «Ліра», 2022. 560 с.
 12. Політична наука : теорія, методологія, практика : монографія / [за наук. ред. Климончука В. Й.]; Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника ; Ф-т іст., політол. і міжнар. від-н. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2021.
 13. Halperin S., Heath O. *Political Research: Methods and Practical Skills*. 3rd ed. Oxford: Oxford University Press, 2020. 528 с.
 14. Franco J., Lee C., Vue K. *Introduction to Political Science Research Methods*. St. Paul, MN: Academic Senate for California Community Colleges, 2020. 400 с.
 15. Keman H., Woldendorp J. (eds.) *Handbook of Research Methods and Applications in Political Science*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. 576 с.
 16. Дерев'янюк С. *Методологія політичної науки: навчальні матеріали*. Київ: Міністерство освіти і науки України, 2022. 120 с.
 17. Коваль І. М., Ануфрієв Л. О., Брусиловська О. І. та ін. *Політологія: навчальний посібник*. Харків: Фоліо, 2016. 403 с.
 18. Попков В. В. *Політична наука: західні тренди розвитку і українська специфіка*. Київ: Парламентське видавництво, 2016. 512 с.
 19. Андрущенко В. П., Бабкіна О. В., Горбатенко В. П. та ін. *Методологія політології*. Львів: Новий Світ-2000, 2016. 704 с.
 20. Осін В.В. Методичні рекомендації до практичних занять з навчальної дисципліни «Методи політичної науки» для бакалаврів освітньо-професійної програми «Політологія» спеціальності 052 Політологія / В.В.Осін ; Нац. техн. ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. історії та політичної теорії. – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 21 с.
 21. Осін В.В. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методи політичної науки» для бакалаврів освітньо-професійної програми «Політологія» спеціальності 052 Політологія / В.В.Осін ; Нац. техн.

ун-т. «Дніпровська політехніка», каф. історії та політичної теорії. – Дніпро : НТУ «ДП», 2025. – 41 с.

8.2. Додаткові

1. Mennicken A., Salais R. (eds.) *The New Politics of Numbers: Utopia, Evidence and Democracy*. Cham: Palgrave Macmillan, 2022. 497 с.
2. Saltelli A., Di Fiore M. (eds.) *The Politics of Modelling: Numbers Between Science and Policy*. Oxford: Oxford University Press, 2023. 272 с.
3. Woldendorp J. *Digital Data Sources and Their Relevance for Political Research* // in Keman H., Woldendorp J. (eds.) *Handbook of Research Methods and Applications in Political Science*. Cheltenham: Edward Elgar, 2019.
4. Keman H. *Introduction to Quantitative and Qualitative Methods* // in Keman H., Woldendorp J. (eds.) *Handbook of Research Methods and Applications in Political Science*. Cheltenham: Edward Elgar, 2019.
5. Osin V. From Neopatrimonial Science to Consumption of Academic Degrees: The Case of Political Science in Ukraine, *Human Affairs*, vol. 35, no. 2, 2025, pp. 192-216. <https://doi.org/10.1515/humaff-2024-0034> (SCOPUS)
6. Осін В.В. Споживання наукових ступенів в українській політології. *Політичне життя*. Квітень 2025, 104-113. [DOI:https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.1.7](https://doi.org/10.31558/2519-2949.2025.1.7).
7. Осін В.В. Еволюція неопатримоніальної науки в Україні. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса. Серія політичні науки*. Лютий 2025, 16-23. [DOI:https://doi.org/10.31558/2617-0248.2025.10.3](https://doi.org/10.31558/2617-0248.2025.10.3).
8. Осін В.В. Війна, бліцкриг, мародерство і життя в обмін на техніку: російське вторгнення з точки зору теорії селекторату. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2024. №9. С.12-19. <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/16340>
9. Осін В.В. Політика знання політологічних спільнот: «класичні» тексти у Харкові, Сімферополі, Львові та Кишиневі. *Вісник ДонНУ імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки*. 2021. №6. С.32-41. <https://jvestnik-politology.donnu.edu.ua/article/view/11080>
10. Осін В.В. Гендерні аспекти навчання студентів та студенток політологічних спільнот України і Молдови. *Політичне життя*. 2021. №3. С.54-61. <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/11100>
11. Осін В.В. Студент(к)и-політологи України і Молдови: політико-ідеологічні само ідентифікації. *Політичне життя*, 2021. №2. С.74–83. <https://jpl.donnu.edu.ua/article/view/10486>

8.3. Інформаційні ресурси

1. Inter-university Consortium for Political and Social Research (ICPSR) <https://www.icpsr.umich.edu/web/pages/>
2. World Bank – Database of Political Institutions <https://datacatalog.worldbank.org/dataset/wps2283-database-political-institutions>
3. World Bank – Worldwide Governance Indicators <https://www.worldbank.org/en/publication/worldwide-governance-indicators>
4. UNODC Data Portal <https://dataunodc.un.org/>
5. UN 2.0 Data (United Nations data ecosystem) <https://un-two-zero.network/data/>
6. Earth System Governance Project – <https://www.earthsystemgovernance.org/>
7. World Values Survey – <https://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp>
8. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbu.gov.ua/>
9. Національна бібліотека України ім. Ярослава Мудрого. Режим доступу: <https://nlu.org.ua/>
10. Наукова бібліотека Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. URL: <https://pnu.edu.ua/>
11. Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. URL: <http://idpnan.org.ua/>
12. Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Режим доступу: <http://www.ipiend.gov.ua/>
13. Академія політико-правових наук України. URL: <https://apls-ua.org/>
14. Український незалежний центр політичних досліджень. Режим доступу: <http://www.usipr.org.ua/ua/>
15. Журнал «Віче». Режим доступу: <https://veche.kiev.ua/>
16. Грані : альманах. URL: <http://www.grani.org.ua/>
17. Гілея : науковий вісник. URL: <http://gileya.org/index.php>
18. Держава і право. Юридичні і політичні науки: зб. наук. пр. URL: <https://derzhava-i-pravo.com.ua/>